

vidua, illico et Innocentium sororis conjugem co-
versum esse conspexit, navim concessit, non solum
permittentibus, sed etiam suadentibus nobis; quia
ad fidem Christi nec verbis, nec miraculis flecten-
tur. Uxor autem Innocentii per quatuor fere dies
verbum salutis, quod ingerebamus, obduratis auribus
recipiebat. Hæc cum omnem respiciens medicinam,
insanabili incredulitatis valetudine opprimeretur,
nullaque Innocentii conjugis vel minis, vel precibus,
vel lacrymis moveri posset; universam Innocentio
regante, ad domum in qua habitabat, fraternitatis
multitudo convenit, habens magnam dolorem animi,
quod tantæ lætitiæ plenitudini una mulier obisteret,
quia jam soror ejus manifeste putabatur. Cum igitur
diu eassa verba surdis auribus ingerentes, nihil pro-
fecissemus; ad cognitum orationis præsidium con-
volavimus; precesque quas humana repellebat im-
pietas, ad cælestem misericordiam vertimus. Itaque
usque in horam tertiam ferme hymnorum et ora-
tionum præliis adversus Amalech (*Exod. xvii*)
hostem Jesu ducis nostri sudavit exercitus. Indo-
cum jam pene (quod fatendum est) desperantes,
abcessione moliremur; resumptis rursus viribus,
orationem cunctis indiximus; soloque strati, diu
stipimus: et cum in consummatione orationis, Amen,
populus acclamasset; et illa credere se, et Christianam
fieri velle, subjunxit. Nos itaque, hæc etiam a
diaboli laqueis eruta, læti ad habitacula nostra
perreximus.

Sequenti, id est, octava demum die, qua veneramus
Jammona, remeare statuimus, optima præclara
victoriæ gaudia reportantes: sed cum jam in pro-
cinctu itineris constituti, civitate digrederemur, Do-
minus populo suo, quasi pro viatico, gaudium, quod
solum deesse videbatur, adjecit. Affinis siquidem
Innocentii illa vidua de pelago reducta est: quæ
subito se meis genibus advolvens, fidei nostræ auxi-
lium cum lacrymis deprecabatur. Cui ego: Cur
(inquam) mulier tanta animi levitate fratres tuos
deserere voluisti? Ad hæc illa: Et Jona (inquit)
propheta a facie Domini fugere voluit, et tamen
voluntatem Dei, licet invidus, implevit (*Joan. i*).
Suscipe ergo tu non solum me, sed et istas orphanas,

et Christo eas nutri. Et hoc miserabiliter acclamans,
duas filias suas parvas mihi cum flentibus ingerebat.
Quis non præ gaudio flevit? Cui non extorsit lacry-
mas lætitiæ magnitudo? Suscepi plane ovem, quam
ex omni numero solam errasse putabamus; eamque
cum gemino fetu ad Christi ovilia revocaui.

Sane per hos, quibus hæc gesta sunt, dies, ante
initium Quadragesimæ, Paschæ a nobis celebrata
est festivitas: quingentas siquidem et quadraginta
animas ad Ecclesiam constat adjectas. Inane autem
et supervacaneum non reor, ut cum multa propter
infinitam copiam prætermittaro, in sine commemo-
rem, neminem ex tanta Jammonensis populi multi-
tudine, qui per triginta millia passuum ante tot dies
venerat, aut curam domus suæ, aut provisionem
substantiæ, aut desiderii affectum huic operi prælu-
lisse. Illud magis mirum, magisque gaudendum est,
quod ipsam Judæicæ plebis terram diu inertem, nunc
autem recisis incredulitatis saporibus, et recepto
verbi semine, multiplicem fructum justitiæ germi-
nare conspiciamus: ita ut nobis in spe tantorum vo-
valium gaudeamus, unde insignem perfidiæ eruinus
silvam, illic fertilissima fidei opera pullulare. Pri-
mum enim ipsa synagoga fundamenta evertere,
deinde ad novam basilicam construendam non solum
impendia conferunt, sed etiam humeris saxa com-
portant. Hæc beatitudo vestra die quarto nonarum
Februalium virtute Domini nostri Jesu Christi ar-
repta, octo diebus ab eodem consummata esse co-
gnoscat, post Consulatum domini Honorii undecimum,
et Constantio iterum victore. Quamobrem si indigni
et peccatoris verbum dignanter admittitis, zelum
Christi adversum Judæos, sed propter Deum, eorum-
demque perpetuam salutem, suscipite. Forsitan enim
jam illud prædictum ab Apostolo venit tempus, ut
plenitudine Gentium ingressa, omnis Israel salvus
fiat. Et fortasse hanc ab extremo terræ scintillam
voluit Dominus excitari, ut universus orbis terrarum
charitatis flagret incendio. *Hactenus Severi episcopi
epistola: missa enim (ut diximus) hæc ad cunctos
Christi fideles, inter alia loca, etiam Uzali in Africa,
ubi Evodius episcopus erat, lecta est, ut ante memi-
nimus.*

ANNO DOMINI CCCCXIX.

S. BONIFACIUS I, PAPA.

(Constant. Epist. Rom. Pont. tom. I.)

PROLEGOMENA.

1. Exsequiis Zosimo persolutis, altero die, hoc
est Decembris 28 anni 418, in ecclesiam Theodoræ
convenientibus cum plebe presbyteris Bonifacius

vetus presbyter electus est, ac die sequenti 29, qui
in Dominicam incidebat, in ecclesia S. Marcelli
cum acclamatione totius populi ac meliorum civita-

tis consensu, subscriptibus plus minus septuaginta presbyteris, et novem diversarum regionum episcopis astantibus, Romanæ urbis episcopus invitus consecratus est.

2. Ipso autem exsequiarum Zosimi die, Eulalius archidiaconus cum diaconis aliis et paucissimis presbyteris et multitudine turbatæ plebis basilicam Lateranensem adiens, facto ibi biduo, die Dominico ab episcopo Ostiensi, quem reluctantem accersiverat, est ordinatus.

3. Eodem 29 Decembris die Symmachus Urbis præfectus de utraque ordinatione Honorium augmentum ita certiores fecit, ut Eulalio palam faveret. Rescripsit Imperator, Januarii 3 die anni 419, convenire votum ac studium suum circa Eulalium, utpote cui competens numerus ordinatorum legitimus, solemnitas temporis, locique qualitas recte venerandum nominis apicem contulerint; cum autem Bonifacio constet omnia defuisse, superflue expectatam esse sententiam suam; hunc itaque interdicta Urbe confestim prohibendum, aut si reluctetur, expellendum esse. Quod Honorii præceptum quomodo acceptum sit, Symmachus 8 Januarii die ipsi Imperatori renuntiavit.

4. Verum eodem tempore Romani presbyteri, sinceriores ordinationis Bonifacii relationem ad eundem imperatorem miserunt, rogantes ut duos electos cum auctoribus suis ad comitatum suum venire præciperet, quo rei veritatem explorare per se facilius posset. Et eorum quidem preces ipsi æquissimæ visæ sunt. Quocirca Januarii 15 die rescriptum alterum ad Symmachum dedit, quo suspensis iis, quæ prius decreta fuerant, Bonifacium et Eulalium cum suis Ravennam intra vi iduum Februarii jubebat maturare, atque interim competentem ex diversis provinciis episcoporum numerum, ut ea causa in synodo excuteretur, accivisse se significabat.

5. Tunc causa illa frequenti episcoporum examine cognita. Sed cum pertinaci partium altercatione finire non potuisset, atque ipsi episcopi, qui convenerant, sese pauciores ad sententiam de re tanti momenti ferendam existimarent, instantibus præterea Paschæ diebus, qui præsulum in ecclesiis suis præsentiam desiderabant, totum hoc negotium post solemnitatem illam differendum esse pius princeps censuit. Interea decretum est, ut Achilleus Romanus, Paschalia ibi solemnia celebraturus, se conferret; nec eo Bonifacius aut Eulalius accederent; nominatimque, ut loquitur Honorius, *ordinatione nostra, et sententia episcoporum, quorum in synodo major se multitudo collegerat, consensu etiam partium et professione, id fieri definitum est, ut sciret se specia-*

liter esse damnatum, quicumque ad concitandum populum Urbem fuisset ingressus.

6. Nihil tamen minus Eulalius, cito professionis suæ oblitus, Martii 18 die Urbem ingressus est, ibique ingentes tumultus excitavit. Immo ipsis Honorii litteris ad Symmachum Martii 23 die consignatis ab Urbe abscedere jussus, præfracte in ea perstare non timuit. Sed ipse se condemnavit impatientia sua, et, ut recte judicavit Honorius, *probat ex præsentis facti quale videatur habuisse principium.* Eam ob causam idem princeps hæc ad Symmachum 3 Aprilis die rescripsit: *Quoniam ergo recte hunc, post tot admissa, Urbe constat expulsum: Bonifacium venerabilem virum episcopum, ad cujus moderationem auctoritatem nostram recte censuimus jungendam, sublimitas tua Urbem ingredi debere nos statuisset cognoscit.* Statimque operam dedit, ut episcopi, quos e Gallicanis et Africanis regionibus ad concilium Spoletinum intra diem iduum Juniarum habendum convocarat, de consumpto et absoluto negotio admonerentur, adeoque ab itineris hujus labore sibi parcerent. Quæ de re Afros diligentia singulari certiores factos esse ipsorum ad Bonifacium opistola 11, Maii 31 die conscripta, probat. Monumenta autem omnia, ex quibus hæc prælibanda duximus, integra apud Baronium, ad annos 418 et 419, consulere licet.

7. Bonifacius, postquam ipsi adjudicatus atque confirmatus est Romanæ urbis episcopatus, plurimum ad id operæ contulit, ut in Illyrici provincias jus, quod nonnulli ad urbis Constantinopolitaneæ antistitem transferre moliebantur, ecclesiæ suæ vindicaret.

8. Anno 422, et quidem, ut ferunt antiqua Hieronymi martyrologia, in quibus nullus deinceps successorum Bonifacii notatur, 4 Septembris die obiit. Cum hoc die apprime consentiunt plures veteres Romanorum episcoporum catalogi, qui pontificatum illius tribus annis, mensibus octo ac diebus sex aut septem definiunt. Nam a 29 Decembris die anni 418, quo Bonifacium ordinatum diximus, ad 4 Septembris anni 422 diem, totidem anni, menses ac dies numerantur. Prædictis quoque catalogis concinunt Latini Græcique scriptores, si Nicephorum excipias, ac nonnullas Prosperi editiones, in quibus Bonifacio quatuor anni tribuuntur. Quamquam et hoc, si quartum annum non completum intelligamus, commode cum aliis concilietur. Stare igitur nequit sententia Baronii, qui Bonifacii obitum non modo in annum 423, Chronicorum Marcellini et Prosperi ut sibi videtur auctoritate, sed et in diem VIII kalendas Novembris cum pontificalibus libris differt. Quippe licet prædictis in Chronicis Cælestini, qui Bonifacio successit, in pontificatum ingressus cum anno 423 componi videatur, is tamen ante recensetur, quam Honorii mors, quæ in mensem Augustum anni 423 incidit, referatur.